

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชน
เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
SOLID WASTE MANAGEMENT ACCORDING TO BUDDHADHAMMA
OF PEOPLEIN THUNGHUACHANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, THUNGHUACHANG
DISTRICT, LAMPHUN PROVINCE

ยุพินวัชรภาวิน^{*}
ดร.วิษณุพล ผลมาก^{**}
พระครูภาวนาโสภิต วิ.,ดร.^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ๑) เพื่อศึกษาการก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ๒) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน และ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ ๑๕ รูป/คน จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) คือ กลุ่มที่ ๑ ผู้มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานของการจัดการขยะมูลฝอย จำนวน ๑๐ คน กลุ่มที่ ๒ นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน ๑ ท่าน และกลุ่มที่ ๓ ข้าราชการและประชาชนในพื้นที่ จำนวน ๔ คน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เกิดจากบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจ ร้านค้า ตลาดสด ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของขยะอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง จึงเริ่มการรณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เรื่องการจัดการขยะอย่างถูกวิธี โดยจัดทำโครงการ การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ในการจัดการกับขยะที่ถูกวิธี มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด

^{*} นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

^{**} อาจารย์ที่ปรึกษา.

๒. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนก่อนนำขยะส่งให้รถขนขยะไปยังสถานที่กำจัดขยะ โดยใช้ถุงขยะสีดำกับถุงขยะสีแดง ถุงสีดำใช้ใส่ขยะประเภทเศษใบไม้ และขยะพลาสติก ซึ่งเศษใบไม้จะถูกคัดแยกออกไปหมักเป็นปุ๋ย และส่วนที่เป็นขยะพลาสติกจะถูกคัดแยกแล้วนำไปจัดจำหน่าย นำรายได้คืนสู่ครัวเรือน สำหรับถุงสีแดงใช้บรรจุประเภทขยะอันตรายนั้น ทางเทศบาลจะเป็นผู้นำไปจัดการอย่างถูกวิธี โดยไม่ให้เกิดสารพิษตกค้างแล้วส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในชุมชน ส่วนปัญหาที่พบคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ขาดความเข้าใจ ขาดจิตสำนึก และความตระหนักในเรื่องการจัดการกับขยะที่ถูกต้อง ทั้งนี้ เกิดจากโครงการจัดการขยะมีประชาชนเข้าร่วมโครงการไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือร้อยละ ๘๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด มีครัวเรือนเข้าร่วมเพียงร้อยละ ๒๘ เท่านั้น ดังนั้น เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้างต้องรีบเร่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ ด้วยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะให้ครบตามเป้าหมาย

๓. แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ด้วยหลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะนั้น ควรส่งเสริมความรู้ให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาสภาพแวดล้อม จนกระทั่งเกิดความพึงพอใจที่จะจัดการขยะด้วยตนเอง ด้านวิริยะ ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความมุ่งมั่น มีความเพียรต่อการจัดการขยะ ด้านจิตตะคือหมั่นกระตุ้นเตือนให้ชุมชนเกิดจิตสำนึกรักชุมชน ให้ทราบถึงเป้าหมายของการจัดการขยะ สร้างแรงจูงใจ และให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติ ด้านวิมังสา คือ หมั่นตรวจสอบระบบการจัดการขยะ รับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วนำข้อบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข

คำสำคัญ: การจัดการ, ขยะมูลฝอย, หลักพุทธธรรม

Abstract

The objectives of this research were to; 1) to study the cause and solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province. 2) to examine the solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province and 3) to investigate the guideline of solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province. This research was conducted by qualitative research method and to in depth interview. The researcher was selected from 15 respondents with the key informant, including the 1st group the people who have the knowledge, understanding and direct experience in operation of solid waste consisted of 10 people. The 2nd group the Buddhist scholar consisted of 1 person and the 3rd group means officials and people in the area consisted of 4 people.

The findings of this research were found as follows:

1) the cause and solid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province was the role of local governments to follow the Public Health Act 2535 and The relevant provisions of the National Environmental Quality Act 2535 combined with the expansion of economic prosperity stores, market affected to increase of solid waste continuously and affected to people quality of life. ThungHua Chang sub-district municipality began a campaign for providing the knowledge to the community people about solid waste management in the right way by arranging solid waste management project in ThungHua Chang sub-district municipality in fiscal year 2558 and activities continued in fiscal 2559 in order to people to get knowledge in waste management in the right way and good conscious mind to keep clean.

2) The lid waste management of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province was found that there was sorted out waste within household before taking waste to a waste disposal facility by using black garbage and red garbage bags. The black garbage bag put out leaves and plastic waste was sorted then distributed back to the household income. The redgarbage bag contained hazardous waste, the municipality will get rid of waste properly by without the toxic and affect the environment in the community. Most problems of people were still lack the knowledge, lack of understanding, lack of awareness and awareness about the right way to waste management. In order that the waste management project there were participants less than the targets, including 80 percent of all households with only 28 percent of households participated. Therefore, ThunHua Chang sub-district municipality has to rush to solve these problems by proactive public relations to people had been participated in waste management according to objectives.

3) The guideline of solid waste management according to Buddhadhamma of people in ThungHua Chang sub-district municipality, ThungHua Chang district, Lamphun province by the principle of Iddhipada IV, including Chanda should promotethe knowledge to people and awareness of the importance of preserving the environment until satisfaction to waste management by their own self. Viriya should promote the people to have commitment, perseverance to waste management. Citta should frequently urge to people in loving community by knowing objectives in waste management, making the motivation and morale to practitioners. Vimamsa should frequently check the system of waste management, listen to people opinion then took various faults for improvement.

Keywords: Solid Waste Management, Buddhaddhamma

๑. บทนำ

สถานการณ์ของโลกยุคปัจจุบันที่เกิดภาวะวิกฤตอันเกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาของโลกซึ่งมีปัญหาสืบเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ในโลกที่มุ่งสร้างเทคโนโลยีเพื่อความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตแต่ผลพวงของเทคโนโลยีเหล่านั้นส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยาและกระทบต่อมวลมนุษยสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลกทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่ต้องการความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขจากทุกคนในทุกระดับ^๑ สืบเนื่องจากการเจริญเติบโตของประชากรโลกมีมากจึงส่งผลให้มีการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีของมนุษย์มีมากขึ้นตามไปด้วย จึงเป็นเหตุให้เกิดของเสียและของเหลือจากการบริโภคเพิ่มขึ้น^๒ ท่ามกลางความเจริญเติบโตของกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาเทคโนโลยีและภาคอุตสาหกรรมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ประเทศไทยยึดหลัก และแนวทางการพัฒนาแบบประเทศตะวันตก เพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดการแข่งขัน และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นแล้ว สิ่งหนึ่งที่ตามมาเป็นผลพวงของการพัฒนาก็คือปัญหาในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และที่สำคัญ คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบกับการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างความสะดวกสบายในการอุปโภค บริโภค ประจำวัน จึงทำให้มีวัสดุเหลือใช้ และปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย กลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุด^๓

สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ก็คือ๑) ความมั่งคั่ง และขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นเป็นสาเหตุที่พบบ่อยมาก ซึ่งจะเห็นได้จากการทิ้งขยะลงตามพื้นหรือแหล่งน้ำโดยไม่ทิ้งลงในถังรองรับที่จัดไว้ให้ ๒) การผลิตหรือใช้สิ่งของมากเกินไปจนเกินความจำเป็น เช่นการผลิตสินค้าที่มีกระดาษหรือพลาสติกหุ้มหลายชั้นและการซื้อสินค้าโดยห่อแยกหรือใส่ถุงพลาสติกหลายถุงทำให้มีปริมาณขยะมาก๓) การเก็บและทำลายหรือนำขยะไปใช้ประโยชน์ไม่มีประสิทธิภาพ จึงมีขยะตกค้าง และส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณจนก่อปัญหามลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอันเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ ที่มองเห็นว่าขยะเป็นเพียงสิ่งที่ไม่ต้องการ และจะนำไปกำจัดอย่างไรก็ได้ โดยขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล จึงเกิดผลกระทบด้านต่างๆ ตามมา เช่น มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ มีการจัดการขยะโดยการเผา

^๑ คู่มือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.sustainable.kmutt.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

^๒ ศักดิ์ศรี รักไทย, เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.sci.pit.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

^๓ ชัชพล โพธิสุวรรณ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายจากบ้านเรือนกรณีศึกษาประชาชนที่มีบ้านพักอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, การค้นคว้าแบบอิสระ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๓๕.

^๔ การจัดการและการคัดแยกขยะ กองทัพบก, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.rta.mi.th/data/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

กลางแจ้ง หรือเผ่ายางรถยนต์ พลาสติกต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคต่างๆ การปนเปื้อนที่เกิดจากขยะติดเชื้อสามารถแพร่กระจายโรคไปสู่คนได้ ปัจจุบันนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อโลก ขยะมูลฝอยก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาที่สร้างผลกระทบต่อชุมชนที่อยู่อาศัยจนกลายเป็นปัญหาของประเทศ ดังนั้นเพื่อให้สังคม ชุมชน ที่อยู่อาศัยสะอาดน่าอยู่ปราศจากมลภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนต้องช่วยกัน โดยให้ความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเก็บขยะมูลฝอยก็คือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เนื่องจากปัญหาขยะในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากการใช้ถุงพลาสติก เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีร้านค้าชุมชน ตลาดสดเพิ่มขึ้น การคัดแยกขยะกลายเป็นปัญหาเพราะประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะอย่างถูกวิธี

เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง จึงได้รณรงค์จัดกิจกรรมโครงการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเขตเทศบาล ให้ถูกวิธี และด้วยเหตุผลดังที่กล่าวนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน โดยนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการจัดการขยะมูลฝอย ก็เพื่อให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยต่างๆที่เกิดจากมลภาวะขยะมูลฝอยในชุมชนที่อยู่อาศัย จนก่อให้เกิดการจัดระบบ และจัดการขยะมูลฝอยร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้างได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาการก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒.๒ เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

^๕ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๗๕.

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ข้อมูลที่จัดเก็บรวบรวมในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประกอบด้วย

๓.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) คือการเก็บข้อมูลเอกสาร (Documentary) โดยการศึกษาค้นคว้าจากพระไตรปิฎก และสารงานวิจัยต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย นโยบาย แผนงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ รายงานวิจัย บทความวารสาร วิทยานิพนธ์

๓.๒ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ การเก็บข้อมูลภาคสนามหรือจากพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้อาจกลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

๓.๓ ทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) แล้วนำเสนอในรูปแบบการพรรณนา

๓.๔ นำเสนอผลงานวิจัยและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

๔. ผลการศึกษา

๔.๑ การก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

การจัดการขยะมูลฝอย เกิดขึ้นด้วยบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดการกำจัดสิ่งปฏิกูล และมูลฝอยไว้ในมาตรา ๒๐ และด้วยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นองค์ประกอบในการผลักดันให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบกับการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจ ร้านค้า ตลาดสด ความนิยมในการใช้ถุงพลาสติกที่เพิ่มมากขึ้น การขาดความรู้และความตระหนักในเรื่องการจัดการกับขยะที่ถูกวิธี การทิ้งขยะในสถานที่สาธารณะ สถานที่รกร้าง ป่าชุมชน ทำให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง จึงเริ่มเกิดขึ้นเมื่อเทศบาลประสบกับปัญหาการเผาขยะในเขตพื้นที่ชุมชน และขยะที่มีการชุกชอนในบริเวณพื้นที่รกร้าง พื้นที่ว่างเปล่า และพื้นที่สาธารณะ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้างผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ จึงเริ่มการรณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเรื่องการจัดการขยะอย่างถูกวิธี จึงได้จัดทำโครงการ การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ในการจัดการกับขยะที่ถูกวิธี มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เกิดความตระหนักต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด และส่งเสริมให้เกิดบุคคลตัวอย่างที่ดีกับชุมชน ด้วยเหตุที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเป็นการก่อเกิดและการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง

๔.๒ การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง เริ่มต้นจากโครงการ “การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง” ด้วยวิธีการรณรงค์อบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน เรื่องการจัดการขยะอย่างถูกวิธี เป็นแนวคิดที่จะปรับเปลี่ยนทิศทางการจัดการขยะของคนในชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องถูกวิธี และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ สร้างความตระหนักต่อปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดจิตสำนึกที่ดีในการรักษาความสะอาด และส่งเสริมให้เกิดบุคคลตัวอย่างที่ดีกับชุมชน โครงการดังกล่าวนี้ ใช้งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ แต่จากเป้าหมายของเทศบาลกำหนดผู้เข้าร่วมโครงการไว้ ร้อยละ ๘๐ ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๖๐๐ ครัวเรือน แต่มีผู้เข้าร่วมโครงการเพียง ๑๗๐ ครัวเรือนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ ๒๘ โครงการดังกล่าวนี้ ได้กำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพไว้ว่า กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการต้องได้รับความรู้ในการจัดการขยะอย่างถูกวิธี ไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

ในกระบวนการขั้นตอนการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง เริ่มจากการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนให้ถูกต้องก่อนนำขยะส่งให้รถขนขยะไปยังสถานที่กำจัดขยะ เทศบาลจัดถุงสีดำนับสิบถุงแจกจ่ายให้กับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ โดยถุงสีดำใช้ใส่ขยะประเภทเศษใบไม้ และขยะพลาสติก ซึ่งจะถูกคัดแยกออกไปหมักเป็นปุ๋ย และส่วนที่เป็นขยะพลาสติกจะถูกคัดแยกแล้วนำไปจัดจำหน่ายให้เกิดรายได้คืนสู่ครอบครัว สำหรับถุงสีแดงที่เทศบาลแจกให้นั้น ใส่บรรจุขยะอันตราย ซึ่งทางเทศบาลจะเป็นผู้นำไปจัดการอย่างถูกวิธี โดยไม่ให้เกิดสารพิษตกค้างแล้วส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมภายในชุมชน

ผลการดำเนินโครงการ “การจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง” พบว่าประชาชนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความต้องการในการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้น่าอยู่ เจริญหู เจริญตา และปลอดภัยจากเชื้อโรคต่างๆ ที่เกิดจากขยะ และจากการเข้าร่วมโครงการประชาชนได้รับการอบรมความรู้ด้านการแยกขยะในเบื้องต้น สามารถจัดการแยกขยะได้ถูกต้อง และสามารถช่วยลดจำนวนปริมาณของขยะลงได้ ด้วยการลดใช้โฟมหรือถุงพลาสติก ทั้งนี้ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ส่วนประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการยังมีการจัดการขยะด้วยวิธีเฝ้าด้วยตนเอง จากรูปแบบวิธีดำเนินงานด้วยการรณรงค์ให้ใช้ถุงบรรจุขยะที่เทศบาลจัดไว้ให้ คือถุงดำ ใช้สำหรับใส่เศษใบไม้ กับขยะพลาสติก และถุงแดงเพื่อใส่ขยะอันตรายนั้น จัดว่าเป็นโครงการที่ดี ที่สามารถนำขยะบางส่วนไปใช้ประโยชน์ต่อได้

๔.๓ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

๑) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านฉันทะ พบว่า ควรเริ่มด้วยการส่งเสริมให้

ประชาชนมีใจรักในสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน มีความพึงพอใจที่จะจัดการขยะด้วยตนเอง ผูกให้ประชาชนมีจิตอาสาด้วยความสมัครใจที่จะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการทำประโยชน์ต่อสังคม

๒) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิเคราะห์พบว่า ควรมีความมุ่งมั่น มีความขยันหมั่นเพียร โดยตั้งใจทุ่มเทในสิ่งที่ทำ เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น ด้วยการใช้ความมุ่งมั่นเพื่อการจัดการขยะในรูปแบบครบวงจร เป็นการแยกขยะจากต้นทางมาก่อนที่จะถึงสถานที่กำจัด

๓) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านจิตตะพบว่า ควรดำเนินการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบศึกษาอบรม กระตุ้นให้ชุมชนเกิดสำนึกโดยทำการอบรมประชาชน สร้างแรงจูงใจให้ขยันและกำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขให้ช่วยกันดำเนินการ

๔) แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักพุทธธรรมของประชาชนเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ในหลักอิทธิบาท ๔ ด้านวิมังสาพบว่า ควรแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์ให้ประชากรทุกครัวเรือนเข้าร่วมโครงการที่ทางเทศบาลจัดทำไว้ ให้ครบตามเป้าหมายคือร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนทั้งหมด

๕. ข้อเสนอแนะ

๕.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) นโยบายภาครัฐควรส่งเสริมให้ทุกจังหวัดมีแผนงานการจัดการขยะมูลฝอยในรูปแบบศูนย์กำจัดขยะแบบครบวงจร และควรมีมาตรการส่งเสริมการลงทุนร่วมจากภาคเอกชนในการกำจัดขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์

๒) นโยบายภาครัฐควรปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้องแก่เยาวชน โดยให้การศึกษา และรณรงค์ให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติ รวมทั้งให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ควรดำเนินการจัดโครงการอบรมการคัดแยกขยะ มูลฝอยให้ถูกวิธี ให้กับประชาชนในตำบลทุ่งหัวช้าง ได้รับทราบ และควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก

๒) เทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง ควรจัดให้มีสถานที่รับซื้อขยะ นำกลับมาใช้ใหม่ในพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนนำขยะไปขายเพิ่มรายได้ และส่งเสริมพฤติกรรมการนำขยะกลับมาใช้ใหม่เพื่อลดปริมาณขยะ

๕.๓ ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการวิจัยในลักษณะเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อเป็นการนำนโยบายและกลไกการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย บูรณาการสู่ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของเทศบาลตำบลทุ่งหัวช้าง

๒) ควรมีการศึกษาวิจัยถึงวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยในแต่ละวิธี พื้นที่หรือสถานที่ทิ้งขยะของชุมชน เพื่อรองรับขยะจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

รายงานสืบเนื่อง (Proceeding) จากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๒ "พุทธธรรมกับการพัฒนาสังคมวัฒนธรรม"
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน วันอาทิตย์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๙

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสธารการพิมพ์, ๒๕๒๗.

(๒) วิทยานิพนธ์

ชัยพล โพธิ์สุวรรณ. "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการของเสียอันตรายจากบ้านเรือน : กรณีศึกษาประชาชนที่มีบ้านพักอยู่ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่", การค้นคว้าแบบอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๒.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การจัดการและการคัดแยกขยะ กองทัพบก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.rta.mi.th/data/
[๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

คู่มือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : www.sustainable.kmutt.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].

ศักดิ์ศรี รักไทย. เอกสารประกอบการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมสถาบัน
เทคโนโลยีปทุมวัน. [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.sci.pit.ac.th/ [๒๐ เมษายน ๒๕๕๘].